

Краток документ за застапување

ОПШТИНА БИТОЛА

**ПРЕДИЗВИЦИ И МОЖНИ РЕШЕНИЈА ЗА ПРОБЛЕМИТЕ СО КОИ
СЕ СООЧУВААТ РОМИТЕ**

АВТОРИ:

Алберт Мемети

Надире Реџеши

Вовед

Како и во останатите градови во Република Македонија така и во Битола ромската заедница се среќава со голем број на проблеми во нивниот секојдневен живот. Ромските населби сеуште се соочуваат со недостаток на инфраструктура, без вода, струја и елементарни услови за живот во постојана борба со сиромаштија и дискриминација. Дополнителен проблем во делот на домување е тоа што Ромите коишто живеат во населбата Баир во Битола сеуште не се во можност да ги легализираат своите живеалишта кои се дивоградби бидејќи општината сеуште нема изработено детален урбанистички план за овој дел од градот. Ромската заедница во населбата Баир се соочува и со сегрегација во образовниот процес, имено после подолг период на сегрегација во ОУ “Горѓи Сугарев”, Европскиот Центар за Правата на Ромите од Будимпешта покренала постапка пред надлежниот суд во Скопје за овој случај.

Анализа на проблемите

Поголем број на ученици Роми во Битола се запишуваат во основното училиште ОУ “Горѓи Сугарев”. Вкупниот број на ученици во ова училиште изнесува 604 од кои 474 се Роми односно во проценти број на ученици Роми изнесува 80%. Како што може да се забележи од табелата од година во година бројот на ученици Роми се зголемува додека пак бројот на ученици не-Роми се намалува. Ова се должи на фактот дека родителите на децата не-Роми ги запишуваат своите деца во други училишта. Според истражувањето¹ на Институтот за Човекови Права од Скопје забележано е исто така дека во учебната 2015/2016 година 8 деца не Роми биле запишани во ова училиште но една година подоцна во учебната 2016/2017 истите биле отпишани со тоа целиот клас е само со ученици Роми.

ЛИЧНА КАРТА НА ОПШТИНАТА

Битола е град кој се наоѓа во југозападниот дел на Македонија. Познат е под името град на конзулите бидејќи во времето на Отоманската империја во овој град се наоѓале конзуларните претставништва на европските земји. Битола е втор по големина град во Република Македонија според бројот на жители. Според последниот попис на населението кој се одржа во 2002 година во Битола живеат вкупно 95,385 жители од кои 2613 се припадници на ромската заедница.

¹ Citizens Association Institute for Human Rights and European Roma Rights Centre, Segregation of Roma children in elementary schools in Republic of Macedonia, 2016.

Број на ученици запишани во прво одделение во “Ѓорѓи Сугарев”	Роми	Останати	Вкупно
2011/12	51	20	71
2012/13	68	12	80
2013/14	59	16	75
2014/15	57	25	82
2015/16	42	8	50
2016/17	31	5	37

Според реонизацијата на општина Битола речиси сите деца од населбата “Баир” која е доминантно населена со ромско население, треба да бидат запишани во ОУ “Ѓорѓи Сугарев” иако на исто растојание се наоѓа и училиштето Тодор Ангелески во кое има само неколку ромски деца запишани да следат настава.

Во спроведеното истражувањето во ОУ “Тодор Ангелески” во Битола запишани се вкупно 952 ученици во учебна 2015/2016 година од кои само 10 ученици се Роми. Етничката композиција во ова училиште покрај учениците од македонска националност се: 10 Роми, 10 Турци, 3 Срби, 2 Албанци и 1 Влав.

Број на ученици запишани во прво одделение во “Тодор Ангелески”	Роми	Останати	Вкупно
2011/12	1	94	95
2012/13	4	100	104
2013/14	1	118	119
2014/15	2	118	120
2015/16	1	109	110
2016/17	1	118	119

Според овие податоци евидентно е дека етничката композиција во двете училишта е различна со тоа што во “Ѓорѓи Сугарев” се запишуваат само Роми додека пак во ОУ “Тодор Ангелески” само Македонци. Ваквата композиција го доведува ОУ “Ѓорѓи Сугарев” да се смета за училиште кое ги сегрегирало Ромските деца. Исто така во ОУ “Ѓорѓи Сугарев” средната оценка за учебната 2015/2016 година е 3.27 за неромските деца и 2.15 за учениците Роми. Додека пак средната оценка во ОУ “Тодор Ангелески” за учебната 2015/2016 изнесува 4.2 за неромските ученици и 3.9 за децата Роми.

Според интервјуата направени со директорот, вработените дел од наставниците, родителите на децата Роми и општинските власти, скоро сите се согласни дека иако голем дел од неромските деца кои според реонизацијата припаѓаат во ОУ “Ѓорѓи Сугарев” и во ова училиште треба да следат настава истите не ја почитуваат оваа одлука и ги запишуваат

своите деца во ОУ “Тодор Ангелески”. Дел од интервјуираните сметаат дека ОУ “Ѓорѓи Сугарев” се смета за Ромско училиште и поради таа причина не ги запишуваат неромските деца во ова училиште. За овој проблем информирано е и во Министерството за Образование и Наука меѓутоа од таму наведуваат дека родителите на учениците Македонци не сакаат да ги запишуваат во тоа училиште, но исто така законот им дава можност своите деца да ги запишат во училиште каде што родителите сакаат.

Состојбата со сегрегација во ОУ “Ѓорѓи Сугарев” има негативен импакт кон децата Роми но и не-роми, со тоа што учениците ќе се дружат само со деца од иста етничка заедница и така нема да можат да учат за различностите на повеќето заедници. Поделбата на ученици според етничка припадност исто така ќе ја зголеми поделеноста во општеството но и ќе гради стереотипи и предрасуди кон децата коишто учат во ОУ “Ѓорѓи Сугарев”. Бидејќи ова училиште во општина Битола е препознатливо во “лошо” училиште каде што учат само деца Роми. Ваквата слика ќе ја зголеми взаемната недоверба меѓу Ромите и мнозинството. Од друга страна пак улогата на училиштата не е само да ги образуваат децата туку и да ги социјализираат. Поделбата на училиштата има негативен ефект и кон моралниот и емотивен развој на учениците Роми, кои ќе се под постојан притисок дека тие перформираат многу послабо за разлика од учениците во другото училиште.

Заклучок

Евидентно е дека во училиштето Ѓорѓи Сугарев станува училиште исклучиво со деца Роми и поради тоа постои перцепција дека истото е претворено во ромско “лошо” училиште. Големата концентрација на деца Роми кои доаѓаат од посиромашни семејства и кои се соочуваат со академски тешкотии имаат тенденција да ги намалуваат очекувањата на наставниците и нивните семејства за нивните образовни можности. Поради ваквите причини можно е дел од наставниците да ги напуштаат своите работни места и сето тоа може да влијае врз квалитетот на наставата. Според изјавите на општинските власти и Министерството за образование може да се заклучи дека истите не вложуваат максимални напори за да дојде до промена на ваквата состојба. Според нивната не-реакција тие дозволуваат формирање на вакви училишта се со цел да избегнат евентуални конфликти со родителите кои не сакаат да нивните деца да учат со деца од ранливи групи. Недостатокот на мерки коишто надлежните институции треба да ги превземат допринесува кон целосна концентрација на ромските деца во ОУ “Ѓорѓи Сугарев” и понизок квалитет на образование

Препораки

1. Измена на законот за заштита од дискриминација. Законот за заштита од дискриминација треба да се измени со додавање на ставови во кои сегрегацијата ќе се третира како форма на дискриминација.
2. Измена на одлуките за реонизација. Според праксата од имплементацијата може да се утврди дека постои различна интерпретација на истиот и поради таквото интерпретирање надлежните институции не можат да им наложат на родителите да ги запишуваат своите деца во училиштата каде што реонски припаѓаат.
3. Рамномерно распоредување на учениците. Општината и училиштата да водат сметка за бројот на деца од различни етнички заедници при запишување во одредено училиште или паралелка. Истите треба соодветно и рамномерно да ги распределат овие деца со ученици од други етнички заедници, се со цел да не се формираат паралелки со една етничка заедница.
4. Потребни се истражувања за ефектите од сегрегација врз децата и целокупното општество. Во Република Македонија постојат неколку училишта кои имаат сегрегирани паралелки, за жал сеуште нема темелни истражувања за ефектите и последиците од сегрегацијата. Поради ваквите причини државата треба активно да се вклучи во кампања против сегрегација во училиштата.

Библиографија

- Државен Завод за Статистика, “Статистички Годишник на Р.Македонија- Население 2013, Т-03.01.7: Попис 2012 Вкупно Население во Р.Македонија според припадноста на етничка заедница по општини”
- Citizens Association Institute for Human Rights and European Roma Rights Centre, Segregation of Roma children in elementary schools in Republic of Macedonia, 2016
- Радио Слободна Европа Ромите бараат десегрегација на основното образование во Битола, Мај 2017
- СПАСОВСКИ, Огнен Сегрегација на Ромите во образованието во Република Македонија?!? извештај од испитување на јавно мислење кај Ромите / [автор Огнен Спасовски]. - Скопје : Фондација отворено општество - Македонија, 2015
- Телма ТВ, Битолските Роми бараат подобри услови за живот, Мај 2017